

Siitosvalinnat

Kasvattajat ovat avainasemassa koirakannan suojelussa. Seuravassa esitetään ajatuksia kestävä kehityksen kasvatuksesta. Jokainen kasvattaja tekee kuitenkin itsenäisesti päätöksensä ja vastaa omasta kasvatustyöstään.

Paimensukuista lapinkoira kasvatetaan tällä hetkellä aktiivisesti yli 30 pienkasvattajaa. Tämä itsessään takaa jo kannan säilymisen monimuotoisena, koska jokaisella kasvattajalla on omat painotuksensa ja tavoitteensa. Sukusiitos ei ole suositeltavaa, koska se kaventaa perinnöllistä monimuotoisuutta. Pitäisi kuitenkin huolehtia siitä, että yksi koirasuku ei leviäisi koko kantaan. Toivottavaa on, että kasvattajat luovat omia linjojaan. Ne ovat hyvä vakuutus monimuotoisuuden säilyttämiseksi sekä perinnöllisiä sairauksia vastaan.

Jos maatiaiskannat halutaan säilyttää geenitöltään mahdollisimman laajana ja monipuolisena, pitäisi jokaisesta terveestä, hyväluontoisesta pentueesta keskimäärin yhden nartun ja

yhden uroksen jatkaa sukua. Näin suoraviivaista ei koirankasvatus kuitenkaan ole.

Kasvattajat pyrkivät pitämään koirakannan terveenä ja hyvärakenteisena, säilyttämään alkuperäisiä käyttöominaisuuksia ja hyviä perhekoiran luonteenpiirteitä. Paimensukuisen lapinkoiran olemuksessa ja ilmeessä pitäisi säilyä pitkäkarvaisen porokoiran ominaispiirteet. Jälkeläisiä pitää pyrkiä tekemään mahdollisimman monella hyvällä koiralla.

Lapinkoira on pitkäikäinen rotu, ja narttu säilyy pitkään siitosikäisenä. Siksi on turvallista odottaa, että emät ovat kunnolla aikuisia. Näin voidaan olla varmempia nartun terveydestä. Esimerkiksi monet silmäsairaudet ilmenevät vasta aikuisiällä. Aikuisena koiran luonteesta saa hyvän käsityksen. Koira ehtii ehkä käydä poropaimennuskokeessa ja/tai luonnetestissä. Ne auttavat sopivan siitosuroksen valinnassa. Hyvä siitosikä nartuille on 2- 8 vuotta. Monet lapinkoirat ovat lisääntyneet vanhempinakin. Pennutusvälit nartuilla kannattaisi pitää niin pitkinä, että edellisen

SIITOSVALINNAT

pentueen terveydestä ja luonteesta tiedetään jo jotain.

Suosittelavaa on, että yhdellä jalostukseen käytettävällä koiralla (sekä nartulla että uroksella) olisi korkeintaan 1-3 jälkeläiset. Jos koiran jalostusarvo on perustellusti erittäin hyvä tai se edustaa harvinaista sukua, jälkeläismäärää voisi lisätä 1-2 pentueella. Uroksia olisi mielekästä käyttää niin, että nuorena astutetaan kerran tai kaksi ja sitten seurataan pentueiden kehitystä. Jos jälkeläisnäyttö on hyvä, urosta voi turvallisesti mielin käyttää vanhemmalla iällä uudelleen. Vanhat, terveet, siitoskykyiset urokset tuovat kantaa luonnollisella tavalla elinvoimaa eli niiden käyttö on suositeltavaa.

SIITOSKÄYTTÖÄ RAJOITTAVAT OMINAISUUDET

Sairaita koiria ei saa käyttää siitokseen. Jos koiralla on esimerkiksi epilepsia, kilpirauhasen vajaatoiminta, perinnöllinen silmäsairaus tai joku muu vakava sairaus, se pitää jättää siitoksen ulkopuolelle. C-lonkkaiselle koiralle kannattaa valita A-lonkkainen kumppani.

Jos koira on ihmisille aggressiivinen tai hyvin arka, sillä ei kannata jatkaa sukua.

Lisääntymisominaisuudet ovat vahvasti periytyviä. Siksi koira, jolla on ongelmia lisääntymisessä, kannattaa yleensä jättää siitoksen ulkopuolelle. Keinosiemennys ei ole suositeltavaa. Poikkeus on vanha, hyväsuikainen tai harvinaista sukulinjaa oleva uros, joka ei vanhuuden tai jonkun fyysisen hankitun, ei perityn, vamman takia kykene astumaan. Jos pennut syntyvät keisarinleikkauksella, pitäisi tarkkaan harkita nartun uutta astutusta. Lisää pentuja ei myöskään ole syytä tehdä nartulla, joka ei imetä tai hoida pentujaan hyvin.

POROKOIRA, PERHEKOIRA JA RETKEILIJÄN KOIRA

Lyhyesti voisimme määritellä koiramme: perhekoira, retkeilijän koira ja paimenkoira. Paimensukuinen lapinkoira on ennen kaikkea ihmisen koira ja siksi sen paimennusominaisuudet eivät ole ristiriidassa hyvien perhekoiranominaisuuksien kanssa.

Siitosvalinnoissa meidän tulisi kiinnittää huomiota seuraaviin luonteenpiirteisiin ja ominaisuuksiin:

Pihallapysyvyys, joka tarkoittaa koiran luontaista taipumusta pysytellä lähellä ihmistä. Tällaiselle koiralle on kohtuullisen helppo opettaa suuren piha-alueen tai kesäpaikan rajat eikä sillä on pyrkimystä karkailla. Samoin koira seuraa ihmistä luonnossa liikuttaessa.

Yhteistyöhaluisuus eli koira toimii mielellään ihmisen kanssa ja on siksi erittäin oppimiskykyinen.

Kekseliäisyys, älykkyys ja omatoimisuus. Tiedämme, että nämä persoonat tekevät vaikutuksen ja niiden jälkeläisiä kysellään. Näitä ominaisuuksia tarvitaan myös esimerkiksi poropaimennuksessa ja pelastuskoiratoiminnassa.

Ystävällisyys ihmisiä ja kotieläimiä kohtaan. Koira on aktiivisen kiinnostunut paimennettavista eläimistä, mutta ei ole aggressiivinen.

Hyvät lisääntymisominaisuudet. Uros on siitoskykyinen, ja narttu on kohtuullisen helppo saada kantavaksi. Synnytys sujuu normaalisti. Emä hoitaa hyvin pentujaan ja maitoa tulee riittävästi.

Paimensukuisten ulkomuodossa sallitaan laajan vaihtelu, kunhan koiran rakenne ja turkki ovat työkoiralle sopivia. Paimensukuisten lapinkoiran pitäisi olla kestävä ravaaja, joka pärjää maastossa niin lumessa, sateessa kuin helteelläkin. Turkkia ei saa jalostaa liian runsaaksi, mutta alusvillan pitää olla tiheää. Kaikki värit ovat sallittuja.